

ÎNCĂLCAREA NORMELOR DE CONDUITĂ CA TEMEI AL RĂSPUNDERII ADMINISTRATIV-DISCIPLINARE A FUNCȚIONARULUI PUBLIC

Victor GUȚULEAC,

doctor în drept, profesor universitar

Tatiana MOSTOVEI,

doctorandă, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

SUMMARY

This work is based on the analysis of administrative law aspects and legal-normative framework that aims the administrative and disciplinary liability of the civil servant, referring to disciplinary violations as a result of breaches of ethical conduct. In scientific research the elements of the disciplinary offense are identified, collisions of rules and the lack of regulations are set, vulnerable rules are established.

Keywords: Conduct, public servant, disciplinary infringement, disciplinary-administrative responsibility, the prestige of public authority

REZUMAT

Prezenta lucrare este o analiză a aspectelor de drept administrativ și a cadrului normativ-juridic ce vizează răspunderea administrativ-disciplinară a funcționarului public, făcând referire la abaterile disciplinare ca rezultat al încălcării normelor de conduită etică. În cadrul cercetării științifice sînt identificate elementele constitutive ale abaterii disciplinare, sînt stabilite coliziile de norme, lipsă de reglementări, sînt constatate norme sensibile în aplicare.

Cuvinte-cheie: conduită, funcționar public, abatere disciplinară, răspundere administrativ-disciplinară, prestigiul autorității publice

Introducere. Răspunderea juridică, ca parte componentă a statutului juridic al funcționarului public, urmează să intervină ori de cîte ori funcționarul se face vinovat de încălcarea normelor juridice și reprezintă „reacția statului (societății) la depășirea responsabilității juridice (transformarea raportului juridic de conformare la cel de conflict) prin aplicarea față de autor de către organul împuternicit, în modul stabilit de lege, a uneia din formele răspunderii juridice, potrivit faptei ilicite comise cu vinovăție” [1, p. 264]. Se disting mai multe forme ale răspunderii juridice a funcționarului public, cea mai des întîlnită fiind răspunderea administrativ-disciplinară.

Materiale utilizate și metode aplicate. Pentru elaborarea prezentei lucrări au fost folosite metodele: logică, a analizei și sintezei, a comparației; a fost studiat și utilizat cadrul normativ și doctrinar în domeniul dreptului administrativ din Republica Moldova și România.

Rezultate obținute și discuții. Odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158-

XVI din 04.07.2008 [2], potrivit regulilor dreptului administrativ, la reglementarea raportului dintre funcționarii publici și autoritatea publică a fost instituit raportul de serviciu, și nu de muncă, situație ce a dat naștere unor reguli specifice de abordare și aplicare a răspunderii disciplinare a funcționarilor publici [3, p. 53].

După cum relatează prof. universitar, dr. M. Preda, *răspunderea disciplinară* reprezintă un ansamblu de norme ce reglementează actele și faptele (acțiunile și inacțiunile) săvîrșite de funcționarul public în exercitarea atribuțiilor sale sau în legătură cu acestea, sancțiunile care se aplică și normele procedurale corespunzătoare [4, p. 136].

În accepțiunea reprezentantului doctrinei ruse D. Ovseanko, răspunderea disciplinară constă în aplicarea măsurilor de ordin disciplinar pentru încălcarea cu vinovăție a normelor serviciului public [5, p. 98].

În opinia exponentei doctrinei naționale, dr. în drept, conf. universitar M. Orlov, răspunderea disciplinară a funcționarilor publici intervine în cazul săvîrșirii unei abateri în timpul exercitării func-

ției sau în legătură cu exercitarea acesteia [6, p. 91].

În pofida faptului că în literatura de specialitate predomină noțiunea „răspunderii disciplinare” a funcționarului public, optăm pentru formula *răspunderii administrativ-disciplinare* a acestuia, deoarece „forma răspunderii administrativ-disciplinare constituie obiectul reglementării dreptului public, pe cînd forma răspunderii disciplinare, aplicabile celorlalți salariați, constituie obiectul reglementării dreptului privat” [1, p. 265].

Potrivit savanților M. Preda [4, p. 139], V. Dabu [7, p. 290] D. Apostol-Tofan [8, p. 314-315], Guțuleac V. [1, p. 266], răspunderii administrativ-disciplinare îi sînt caracteristice următoarele trăsături: este o răspundere de drept public, intervine numai în cazul săvîrșirii unei abateri disciplinare calificate prin normele dreptului public, în cadrul unor raporturi de drept public; subiectul activ este un funcționar public, subiectul pasiv este autoritatea publică la care acesta este încadrat; procedura de constatare, aplicare și contestare a sancțiunii disciplinare sînt supuse unor norme speciale; abaterile și sancțiunile disciplinare

sînt prevăzute prin norme cu putere de lege sau în baza acestora, prin statute speciale.

Mecanismul aplicării răspunderii administrativ-disciplinare se declanșează ca urmare a comiterii și constatării abaterii disciplinare săvîrșite cu vinovăție. Cu referire la specificul abaterilor disciplinare constatăm: abaterea disciplinară reprezintă „abaterea săvîrșită, în general, de la îndatoririle de serviciu, din culpa funcționarului și care nu constituie o infracțiune, fiind sancționată, de regulă, de către organele administrative, iar nu de către instanțele judecătorești” [9, p. 541].

După noi, înaintînd asemenea argumente, autorul nu ia în calcul răspunderea contravențională, ca formă a răspunderii juridice a funcționarului public, eludînd abaterile comiterea cărora generează răspunderea contravențională, unele din ele fiind de competența autorităților publice. Spre exemplu: potrivit art. 314² Cod contravențional [10], nedeclararea conflictului de interese se sancționează cu amendă de la 100 la 300 unități convenționale. Articolul în cauză, în temeiul art. 401 Cod contravențional, ține de competența Centrului Național Anticorupție.

Dintr-un alt punct de vedere, prof. univ. dr. V. Vedinaș definește abaterea disciplinară drept „fapta săvîrșită cu vinovăție de către funcționarul public, prin care acesta încalcă obligațiile ce îi revin din raportul de funcție publică sau în legătură cu aceasta și care afectează statutul său socioprofesional și moral” [11, p. 257]. Atașăm opiniei savantei, considerăm că noțiunea dată însumă toate elementele contributive unei abateri disciplinare.

În pofida faptului că îndatorirea funcționarului public de a respecta normele de conduită profesională prevăzute de lege face parte din obligațiile generale ale funcționarului public stabilite de art. 22 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire

la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158/2008 [2], sîntem de părere că componenta în cauză urmează să se regăsească de sine stătător în formula abaterii disciplinare. În susținerea celor evocate, facem trimitere la statutul deontologic al funcționarului public, ce „veghează concomitent și în egală măsură activitatea prestată în cadrul autorității sau instituției publice, dar și viața privată a funcționarului” și care „cuprinde totalitatea exigențelor morale impuse funcționarului public, concentrate în legi, coduri, sau care pot îmbrăca forma unor norme nescrise” [12, p. 126].

Mai mult decît atît, afectarea statutului profesional și moral al funcționarului public – în variantă copulativă, dar nu privity separat – „atinge prestigiul funcției” [6, p. 91] și a imaginii autorității publice la cote maxime.

Potrivit savantului A. Iorgovan [13, p. 675], specific abaterilor săvîrșite de funcționarii publici este faptul că ele pot interveni:

- 1) în timpul exercitării funcției;
- 2) în legătură cu exercitarea funcției;
- 3) prin abaterea de la anumite norme care nu au legătură directă, nemijlocită cu funcția, dar care pun sub semnul întrebării prestigiul funcționarului public.

Sintetizînd cele relatate, deducem că abaterea disciplinară poate fi comisă de un funcționar public: (a) atît în orele de serviciu, cît și în afara programului de muncă; (b) în legătură directă cu atribuțiile și împuternicirile funcției deținute, dar și în afara prerogativelor funcției.

Așadar, un factor important în calificarea încălcării normelor de conduită profesională sînt împrejurările de timp și de funcție. Este cert că răspunderea administrativ-disciplinară se produce numai în cadrul raportului de serviciu, în special în cadrul programului de lucru. Însă răspunderea administrativ-disciplinară poate surveni și

pentru acte comise în afara exercitării atribuțiilor de serviciu, dar în legătură cu acestea. În acest sens se impun unele precizări: utilizarea în scopuri personale a bunurilor ce aparțin autorităților publice, în special a mijloacelor de transport și a legitimației de serviciu în afara orelor de program pot fi calificate ca teme pentru aplicarea sancțiunii disciplinare. Totodată, abatere disciplinară poate constitui și folosirea irațională a timpului de lucru. Potrivit art. 9 alin. (2) din Legea privind Codul de conduită a funcționarului public nr. 25/2008 [14], funcționarul public este obligat să folosească timpul de lucru, precum și bunurile aparținînd autorităților publice numai în scopul desfășurării activităților aferente funcției publice deținute.

Întru determinarea și calificarea faptei comise/omise drept abatere disciplinară, vom identifica elementele constitutive ale acesteia:

a) *Subiect* – funcționarul public ori funcționarul public cu statut special, inclusiv funcționarul delegat ori detașat, indiferent de clasificarea funcției publice deținute: de execuție ori de conducere.

b) *Latură subiectivă* – vinovăția exprimată prin intenție directă ori indirectă. Formele vinovăției (intenția ori culpa) ar putea determina dozarea sancțiunii disciplinare.

c) *Obiect* – este valoarea socială lezată prin încălcarea îndatoririlor și responsabilităților de serviciu reglementate de fișa de post, de regulamentele interne/departamentale de activitate, ordine/dispoziții scrise ale conducerii prin care sînt delegate sarcini și responsabilități provizorii, coduri de conduită, coduri deontologice, acte normative guvernamentale, acte legislative.

d) *Latură obiectivă* – acele manifestări ilicite, prin care a fost realizată acțiunea/ inacțiunea; vor fi avute în vedere atît locul și timpul săvîrșirii abaterii, consecințele acesteia, afectarea standardelor de

integritate morală și organizațională, cât și legătura de cauzalitate dintre faptele comise/omise cu funcția deținută și rezultat.

Cum arată prof. M. Preda, se impune precizarea acțiunilor/inacțiunilor apreciate ca abateri disciplinare, „astfel încât acestea să poată fi receptate ca atare atât de către funcționarii publici (pentru a se abține de la săvârșirea lor), cât și de către cei abilitați să le constate și să le sancționeze” [4, p. 138].

Trecînd de la prevederile doctrine la cele normative, menționăm că, în temeiul art. 56 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158/2008 [2], funcționarul public poartă răspundere disciplinară pentru încălcările „îndatoririlor de serviciu și a normelor de conduită săvârșite în timpul serviciului sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcției”. Cu regret, norma citată este pasibilă criticii. Considerăm „inadmisibil faptul că această normă juridică nu apelează la instituția «vinovăției». Este cunoscut și indiscutabil principiul răspunderii juridice a funcționarului public numai pentru actele ilicite care sînt comise cu vinovăție” [1, p. 262].

Legislatorul român, în viziunea noastră, oferă o variantă mai reușită și lipsită de echivoc, stabilind, potrivit art. 75 din Legea României privind Statutul funcționarilor publici, nr. 188/1999 [15], că „încălcarea de către funcționarii publici, cu vinovăție, a îndatoririlor de serviciu atrage răspunderea disciplinară, contravențională, civilă sau penală după caz”.

Totodată, Legea României nr. 188/1999 [15] oferă claritate la componenta răspunderii disciplinare: în art. 77 alin. (1) definește abaterea disciplinară ca fiind „încălcarea cu vinovăție de către funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin și a normelor de conduită profesională și civică prevăzute de lege”. Constatăm extinderea zonei

de acoperire a obiectului abaterii disciplinare, anexînd la îndatoririle corespunzătoare funcției publice atât normele de conduită profesională, cât și normele conduitei civice, fără a fi racordate la „timpul serviciului”.

În pofida faptului că răspunderea administrativ-disciplinară este cea mai des întîlnită formă a răspunderii juridice a funcționarului public, Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158/2008 [2], nu definește această formă a răspunderii, însă însușește în art. 57 faptele ce constituie abateri disciplinare, care sînt:

„a) nerespectarea programului de muncă, inclusiv absența sau întîrzierea nemotivată la serviciu ori plecarea înainte de termenul stabilit în program, admisă în mod repetat;

c) intervențiile în favoarea soluționării unor cereri în afara cadrului legal;

d) nerespectarea cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor de care funcționarul public ia cunoștință în exercițiul funcției;

e) refuzul nejustificat de a îndeplini sarcinile și atribuțiile de serviciu, precum și dispozițiile conducătorului;

f) neglijența și/sau tergiversarea, în mod repetat, a îndeplinirii sarcinilor;

g) acțiunile care aduc atingere prestigiului autorității publice în care activează;

h) încălcarea normelor de conduită a funcționarului public;

i) desfășurarea în timpul programului de muncă a unor activități cu caracter politic;

j) încălcarea prevederilor referitoare la obligații, conflict de interese și restricții stabilite prin lege;

k) încălcarea regulilor de organizare și desfășurare a concursului, a regulilor de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici;

l) alte fapte considerate ca abateri disciplinare în legislația din domeniul funcției publice și funcționarilor publici”.

Parcurgînd lista [2, art. 57], le distingem din ele pe cele cu însușiri comportamentale, plasînd în prim-plan „încălcarea normelor de conduită a funcționarului public”. Precizăm că abaterea în cauză poartă o denumire generică, șirul conținînd și alte încălcări comune conduitei funcționarului public, cum sînt: intervențiile în favoarea soluționării unor cereri în afara cadrului legal; nerespectarea cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor de care funcționarul public ia cunoștință în exercițiul funcției; desfășurarea în timpul programului de muncă a unor activități cu caracter politic; încălcarea prevederilor referitoare la obligații, conflict de interese și restricții stabilite prin lege.

Încălcările săvârșite în afara serviciului și fără legătură cu sarcinile de serviciu nu vor fi supuse regimului răspunderii juridice a funcționarilor publici din motiv că pentru săvârșirea celorlalte funcționarii răspund, ca orice persoană fizică, potrivit dreptului comun în materie [16, p. 333-334]. Exemplificăm: în cazul comiterii unui accident rutier cu mijlocul de transport personal, funcționarul public va fi tras la răspundere ca persoană fizică. Însă, îndată ce, fiind implicat în afara orelor de program într-un accident rutier, funcționarul public, copleșit de emoții, va manifesta un comportament indecent, făcînd trimitere, pentru a influența agentul de circulație, la funcția pe care o deține sau la autoritatea în care activează, identificăm exteriorizarea legăturilor cu funcția deținută și evident o atingere a prestigiului autorității în care activează. Într-o altă situație, funcționarul public manifestă profesionalism în examinarea unei cereri a persoanei fizice și refuză legal, argumentat soluționarea po-

zitivă a acesteia, însă a bruscat și a ofensat solicitantul, care i-a reproșat că va contesta acțiunile funcționarului – acțiunile exemplificate evident că vor afecta imaginea autorității publice.

Cu certitudine că abaterile disciplinare ce au rezultat din încălcarea „normelor de conduită profesională și civică” [8, p. 312] „pun sub semnul întrebării prestigiul funcționarului public” [13, p. 675] și pot aduce atingere „prestigiului autorității publice” [2, art. 57], însă din punctul nostru de vedere, o astfel de formulare acordă posibilitatea de aplicare a normei în interpretarea preferată.

Există necesitatea includerii în lista abaterilor disciplinare reglementate de Legea nr. 158/2008 a acțiunilor care „aduc atingere prestigiului autorității publice în care activează” [2, art. 57 lit. g)], le considerăm bine-venite, însă le apreciem extrem de sensibile în aplicare. Este cu neputință de a prevedea și a nominaliza toate acțiunile/inacțiunile ce pot afecta prestigiul autorității publice, iar „extinderea practic nelimitată a ilicitului disciplinar ar însemna deschiderea câmpului larg de acțiune *arbitrariului și subiectivismului* în calificarea juridică a acțiunilor și inacțiunilor funcționarilor publici”, relatează M. Preda [4, p. 137].

Conștientizând riscurile, susținem întru totul opiniile savantului, deoarece realizăm și partea gri a prevederilor citate. „Atingerea prestigiului” interpretată în varianta preferată poate fi un instrument utilizat întru „consolidarea unui climat favorabil” în autoritatea publică prin eliminarea persoanelor incomode conducerii nemijlocite ori ierarhic superioare, stare de lucruri inadmisibilă într-o autoritate publică integră.

În pofida faptului că „încălcarea normelor de conduită” constituie abatere disciplinară din 1 ianuarie 2009, odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la funcția publi-

că și statutul funcționarului public nr. 158/2008, Codul de conduită a funcționarului public [14], în vigoare de asemenea din 01.01.2009, abia la expirarea a circa 4 ani a fost suplinit cu Capitolul III¹ „Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi” [17]. Grație completărilor efectuate, încălcarea prevederilor Codului [14] constituie abatere disciplinară, cu excepția exigențelor referitoare la conflictul de interese și neadmiterea solicitării și acceptării cadourilor.

Analizând cadrul normativ ce vizează răspunderea disciplinară a funcționarilor publici, am identificat anumite contradicții. Astfel, cât privește încălcarea prevederilor referitoare la conflictul de interese și restricții stabilite prin lege, specificate drept abateri disciplinare de Legea nr. 158/2008, [2, art. 57 alin. (1) lit. j)], constatăm o contrazicere cu art. 25¹ din Legea privind conflictul de interese, nr. 16/2008 [18], generând un conflict de norme ce promovează soluții diferite asupra aceluiași obiect al reglementării. În situația în care primul act legislativ nominalizează încălcarea prevederilor referitoare la conflictul de interese drept *abatere disciplinară* [2], celălalt, cu aceeași forță juridică, „sanționează în conformitate cu prevederile Codului contravențional sau ale Codului penal”, iar răspunderea administrativ-disciplinară survine numai pentru „încălcarea modului de evaluare, evidență, păstrare, utilizare sau răscumpărare a cadourilor” [18]. Totodată, Codul de conduită a funcționarului public [14], în aplicarea răspunderii pentru încălcarea prevederilor art. 12 „Conflictul de interese”, face trimitere la Legea privind conflictul de interese nr. 16/2008 [18]. Îndrumați de cerințele aplicării prevederilor actului posterior [19, art. 6 alin. (7)], deducem: funcționarul public nu poate fi sancționat disciplinar pentru nerespectarea întocmai a regimului conflictului de interese.

O altă situație de colizie de norme ține de neasigurarea protecției avertizorului de integritate, obligație a funcționarului public cu funcții de conducere stabilită de art. 13 lit. e) Cod de conduită [14]. Norma în cauză vine în contradicție cu prevederile Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 707/2013 [20, pct. 15], potrivit căreia aceeași încălcare atrage răspunderea penală, contravențională sau civilă, după caz.

Precizăm faptul că există două mari tipuri de răspundere disciplinară din punct de vedere al sferei lor de aplicabilitate. Primul tip duce la răspunderea generală a funcționarilor publici, în care se regăsesc norme și principii cu caracter general, aplicabile tuturor categoriilor de funcționari publici. Un al doilea tip dă naștere răspunderilor specifice, înființate la anumite categorii de funcționari publici – funcționari cu statut special – ce urmează a fi consacrate prin norme speciale, ce reglementează statutul particular al funcției publice respective [12, p.171-172]. Astfel, normele de conduită a colaboratorilor vamali, polițiștilor, ofițerilor Centrului Național Anticorupție, diplomaților etc. sînt reglementate prin hotărîri de guvern și/sau acte departamentale, din care considerente susținem punctul de vedere că precizarea “prevăzute de lege” [12, p. 391] este o componentă de prisos în formula răspunderii administrativ-disciplinare a funcționarului public.

Prin argumente convingătoare, V. Vedinaș demonstrează că precizarea “prevăzute de lege” nu este obligatorie, dat fiind faptul că unele îndatoriri comportamentale derivă nu numai din lege, respectiv din Statutul funcționarului public, ci și din alte izvoare scrise sau nescrise, cum ar fi coduri deontologice, cume administrative etc. “Nu este obligatoriu ca o regulă de conduită să fie cuprinsă într-o lege pentru

ca ea să se impună destinatarilor ei. Avem în vedere aici inclusiv regulile de politețe pe care trebuie să le respecte funcționarii publici”, conchide savanta [12, p. 391]. Pe aceeași linie, specificăm existența unei legături strânse, dar în același timp și a unei diferențe între conduita etică a funcționarului public și disciplina acestuia. Atunci când conduita etică, bazată mai degrabă pe valori, reglementează îndatoririle morale și profesionale, disciplina este bazată pe reguli scrise, ferme și obligatorii.

Din punctul nostru de vedere, funcționarul public cu funcție de conducere de asemenea face parte din categoria funcționarilor publici cu răspundere specifică.

Potrivit art. 58 din Legea nr. 158/2008 [2], pentru comiterea abaterilor disciplinare, funcționarului public îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare: avertisment; mustrare; mustrare aspră; suspendarea dreptului de a fi promovat în funcție în decursul unui an; suspendarea dreptului de a fi avansat în trepte de salarizare pe o perioadă de la unu la doi ani; destituirea din funcția publică.

În legătură cu aceste sancțiuni disciplinare sînt de făcut unele precizări: sînt prevăzute numai prin normă cu putere de lege; sistemul ierarhic are un caracter relativ, putîndu-se aplica o sancțiune mai severă, chiar dacă anterior nu a fost aplicată una mai blîndă; sancțiunile au caracter personal; pentru aceeași faptă nu se pot aplica două sau mai multe sancțiuni disciplinare; se aplică printr-un act administrativ cu caracter individual; pentru unele categorii de funcționari publici, prin legi speciale pot fi prevăzute și alte sancțiuni disciplinare; poartă caracter moral, material sau mixt [4, p. 141].

Sancțiunea disciplinară se aplică de către persoana care are competența legală de numire în funcție, în termen de cel mult 6 luni de la data săvîrșirii abaterii, cu excepția

sancțiunii disciplinare pentru încălcarea legislației cu privire la declararea veniturilor și a proprietății, care se aplică în termen de cel mult 6 luni de la data rămînerii definitive a actului prin care se constată săvîrșirea abaterii disciplinare [2, art. 59].

Procedura de examinare a abaterilor disciplinare ce derivă din nerespectarea normelor de conduită este identică cu cea a încălcării îndatoririlor de serviciu și este efectuată de comisia de disciplină.

Parcurgînd cadrul normativ în vigoare, constatăm că funcționarul public poate fi tras la răspundere administrativ-disciplinară pentru comiterea următoarelor fapte ce constituie abateri de la normele comportamentale:

a) *subiect general* – toate categoriile de funcționari publici:

- încălcarea principiilor loialității, independenței, imparțialității, profesionalismului și legalității, reglementate de art. 3-7 Cod de conduită [14];

- neasigurarea informării active, corecte și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public [14, art. 8 alin. (1) lit. a)];

- neasigurarea liberului acces la informație [14, art. 8 alin. (1) lit. b)];

- nerespectarea termenelor prevăzute de lege privind furnizarea informației [14, art. 8 alin. (1) lit. c)];

- nerespectarea transparenței în procesul decizional [21, art. 16¹];

- nerespectarea limitărilor accesului la informații, neasigurarea protecției informațiilor deținute față de accesul, modificarea sau distrugerea nesancționată a informației [14, art. 8 alin. (2)];

- nerespectarea cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor de care funcționarul public ia cunoștință în exercițiul funcției [2, art. 57 lit. d)];

- comunicarea neautorizată cu

mijloacele de informare în masă [14, art. 8 alin. (3)];

- neasigurarea protecției proprietății publice [14, art. 9 alin. (1)];

- folosirea timpului de lucru, precum și a bunurilor autorității publice în alte scopuri decît cele de serviciu [14, art. 9 alin. (2)];

- utilizarea în interes personal a bunurilor autorității publice pentru desfășurarea activității publicistice, didactice, de cercetare sau a altor activități neinterzise de lege [14, art. 9 alin. (4)];

- prejudicierea imaginii țării și a autorității publice pe care o reprezintă printr-o conduită demnă de reproșuri în cadrul relațiilor internaționale [14, art. 10 alin. (1)];

- exprimarea, în cadrul relațiilor internaționale, a opiniilor personale privind aspectele naționale sau disputele internaționale [14, art. 10 alin. (3)];

- nerespectarea regulilor de protocol și a legilor țării-gazdă [14, art. 10 alin. (2)];

- falsul în avertizarea de integritate [20, pct. 11];

- rezultatul negativ al testului de integritate profesională [22, art. 16];

- intervențiile în favoarea soluționării unor cereri în afara cadrului legal [2, art. 57 lit. b)];

- acțiunile care aduc atingere prestigiului autorității publice în care activează [2, art. 57 lit. g)];

- încălcarea normelor de conduită a funcționarului public [2, art. 57 lit. h)];

- desfășurarea în timpul programului de muncă a unor activități cu caracter politic [2, art. 57 lit. i)];

- folosirea inefficientă sau contrar destinației a banilor publici [14, art. 9 alin. (3)];

b) *subiect special* – funcționarii cu funcții publice de conducere:

- neasigurarea respectării normelor de conduită de către funcționarii publici din subordine [14, art. 13 alin. (1)];

- neasigurarea egalității în șanse și tratament în ceea ce privește cariera funcționarilor publici din subordine [14, art. 13 alin. (2) lit. a)];

- lipsa de obiectivitate la evaluarea competenței profesionale pentru personalul din subordine în cazul promovărilor, transferului, numirii sau eliberării din funcții, acordarea stimulentei, morale sau materiale, dînd dovadă de favoritism sau discriminare [14, art. 13 alin. (2) lit. b)];

- utilizarea criteriilor discriminatorii de rudenie, afinitate sau alte în accesul sau promovarea în funcția publică [14, art. 13 alin. (2) lit. c)];

- neîntreprinderea acțiunilor de prevenire a corupției în rîndul funcționarilor publici din subordine [14, art. 13 alin. (2) lit. d)];

- neasigurarea măsurilor pentru protecția avertizorilor de integritate sau aplicarea acestora cu încălcarea prevederilor legislației în vigoare [20, pct. 15].

Concluzii. Din cele investigate, consemnăm particularitățile răspunderii administrativ-disciplinare pentru încălcarea normelor de conduită ce constau în identificarea și calificarea celor comise/admise drept abateri disciplinare. Este cu neputință de a crea o listă exhaustivă a tuturor încălcărilor normelor de conduită ce constituie abateri disciplinare, în special datorită extinderii acestora nu numai asupra îndatoririlor și responsabilităților de funcție, ci și asupra statutului social și moral al funcționarului, asupra faptelor comise în afara programului de muncă, dar și pe linie indirectă cu funcția publică deținută. Acest cumul de circumstanțe, privite din punct de vedere critic, pot genera atît tolerarea unor abateri comportamentale, cît și aplicarea deciziilor sancționatoare injuste, ambele fiind de neacceptat. În fiecare caz concret se impune necesitatea identificării și analizei elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, cu preponderență a laturii obiective.

Referințe bibliografice

1. Guțuleac V. Drept administrativ. Chișinău: Tipografia centrală, 2013, 600 p.

2. Legea Republicii Moldova cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr. 158-XVI din 04 iulie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 230-232 din 23.12.2008.

3. Aplicarea Codului de conduită a funcționarului public din Republicii Moldova. Cancelaria de Stat a Republicii Moldova. Ghid metodic. Chișinău, 2013, 60 p.

4. Preda M. Drept administrativ, partea generală. București: Lumina Lex, 2000, 400 p.

4. Овсянко Д.М. Административное право. Москва: Юристъ, 1997. 448 с.

5. Orlov M. Drept administrativ. Chișinău: Epigraf, 2001, 216 p.

6. Dabu V. Răspunderea juridică a funcționarilor publici. București: Global Lex, 2000, 423 p.

7. Apostol Tofan D. Curs universitar de Drept administrativ. Vol. I. București: ALL Beck, 2003, 336 p.

8. Brezoianu D. Drept administrativ, partea specială. București: Universitatea T. Maiorescu, 2002, 412 p.

9. Lege: Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 3-6 din 16.01.2009.

10. Vedinaș V. Legea nr. 188 din 8 decembrie 1999 privind Statutul funcționarilor publici, comentată. Ediția a II-a, revăzută și adăugată. București: Ed. Lumina LEX, 2002, 360 p.

11. Vedinaș V. Deontologia vieții publice. București: Universul Juridic, 2007, 391 p.

12. Iorgovan A. Tratat de drept administrativ. Vol. II. București: Nemira, 1996, 687 p.

13. Legea Republicii Moldova privind Codul de conduită a funcționarului public, nr. 25 din 22.02.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 74-75 din 11.04.2008.

14. Legea României privind Statutul funcționarilor publici, nr. 188 din 08.12.1999. În: Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 600 din 8.12.1999.

15. Prisăcaru V. Tratat de drept

administrativ român. Partea generală. Ediția III. București: Lumina Lex, 2002, 915 p.

16. Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr. 230 din 11 noiembrie 2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 38-41 din 24.02.2012.

17. Legea Republicii Moldova cu privire la conflictul de interese, nr. 16-XVI din 15.02.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 72-75 din 13.04.2012.

18. Legea Republicii Moldova privind actele legislative, nr. 780-XV din 27.12.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 36-39 din 14.03.2002.

19. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate, nr. 707 din 09.09.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 198-204 din 13.09.2013.

20. Legea Republicii Moldova privind transparența în procesul decizional, nr. 239 din 13 noiembrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 215-217 din 05.12.2008.

21. Legea Republicii Moldova privind testarea integrității profesionale, nr. 325 din 23 decembrie 2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 35-41 din 14.02.2014.